

Bygland kommune

Steds- og næringsutvikling

Oppsummering fra idéverksted 10. mars 2021

AGDER
fylkeskommune

NORDIC
EDGE

Fotograf: Sonja Lien Skjevraak

Bakgrunn

Kommuneplanens samfunnsdel slår fast at kommunen skal jobbe for at Bygland skal være en god stad å leve og virke gjennom å:

- være attraktiv for de som bor i kommunen, og for nye som vil flytte til
- legge til rette for nye arbeidsplasser og trygge de eksisterende
- ha gode vilkår for læring hele livet
- utvikle og satse på egne ressurser, egenart og kvaliteter
- ha gode veier og god digital infrastruktur

Dette prosjektet er ett av tiltakene som skal bidra til at disse målsettingene oppnås.

Vi tar her utgangspunkt i det Nasjonale veikartet for smarte og bærekraftige byer og lokalsamfunn, som Nordic Edge og Doga har utarbeidet, og vil utforske hvordan Bygland kommune kan bruke veikartet som en guide og et verktøy i sitt arbeid med å utvikle smartere og mer bærekraftige lokalsamfunn.

Metodikken vil være tilnærmet lik den som benyttes i 'Rogalands-modellen', som inngår i Rogaland fylkeskommunes virkemiddelprogram, og som er spesifikt innrettet mot distriktskommuner. Den vil også ha klare likhetstrekk med den prosessen som vinnerne av Gnist-programmet gjennomgår, der Bygland som følgekommune også vil nyte godt av å følge dette løpet. I begge disse programmene handler det om å ta tak i lokale utfordringer og snu disse til muligheter for nyskaping og innovasjon – med mål om å oppnå positive effekter både ift næringsutvikling og stedsutvikling/bolyst.

Prosesen i Bygland vil ta opp i seg den utfordringen Bygland opprinnelig tok utgangspunkt i sin søknad til Gnist-programmet, hvor utvikling av nye boligmodeller på Presteneset-området var hovedfokus. Men vi vil også åpne opp for en noe bredere problemstilling, der vi ser en helhetlig utvikling av Presteneset i sammenheng både med andre målsettinger i kommuneplanens samfunnsplan, og med innspill fra innbyggerne som godt kan tenke seg å bringe også andre behov og utfordringer mht steds- og næringsutvikling i Bygland inn i diskusjonen.

Nordic Edge er engasjert som fasilitator og veileder for prosessen, og vil bistå Bygland med å 'oversette' veikartet til lokale forhold, for å få igangsatt ett eller flere innovasjonsprosjekter som kan gi flere arbeidsplasser, bidra til en positiv stedsutvikling og øke bolysten i Bygland kommune.

Fotograf: Sonja Lien Skjevraak

Proessen

Vi har lagt opp til en 'rett-på-sak' prosess som mulig, hvor vi bygger videre på de tanker Bygland allerede har gjort seg om utviklingsmuligheter og satsingsområder. Dette suppleres da med nye ideer og innspill som fremkommer gjennom prosessen, slik at en kan få mer kraft i arbeidet med å øke bo-, arbeids- og besøkslyst i Bygland kommune.

Proessen er således inndelt i tre faser:

Innsikt

- Kunnskap om Byglands utfordringer og fortrinn
- Kjennskap til mulige barrierer som må adresseres for å omsette tanker til handling
- Opprette kontakt med miljøer og personer som kan bidra til nytenking og innovasjon

Utsikt

- Identifisering av innovasjonspotensial og satsingsområder
- Forankring og engasjement innad i kommunen
- Påkobling av eksterne miljøer som kan bidra med kompetanse, kapital og gjennomføringsevne

Oppsikt

- Utvelgelse og igangsetting av konkrete prosjekter
- Finansiering og medvirkning
- Kommunikasjon/PR som stiller Bygland i et godt lys

Innsikt fra idéverksted

10. mars samlet vi digitalt deltakere fra Bygland kommune, Agder fylkeskommune, lokalt næringsliv og beboere i Bygland, til en ettermiddags-workshop som hadde som formål å identifisere både utfordringer og muligheter – knyttet til steds- og næringsutvikling.

Denne ressursgruppen på rundt 15 personer, bidro med viktig lokalkunnskap og gode innspill. Diskusjonen viste at det er et spennende potensial i Bygland, med utgangspunkt i de naturgitte fortrinnene kommunen har. Men det vil kreve en større grad av samordning og samarbeid hvis dette potensialet skal kunne realiseres.

Her følger en kort oppsummering av hovedpunktene fra de tre oppgavene som deltakerne i idéverkstedet løste i løpet av de to timene vi hadde til disposisjon:

Fotograf: Kathe M. Kjetså

Mer. Mindre. Bedre. Nytt.

Råmaterialet fra idéverkstedet er vedlagt, men her er de viktigste hovedpunktene slik deltakerne i ressursgruppen ser det:

Denne øvelsen hadde til hensikt å få deltakerne individuelt til å reflektere over hva Bygland:

- allerede gjør av gode ting knyttet til steds- og næringsutvikling – som de bør gjøre enda mer av
- bør gjøre mindre av; ting som ikke nytter eller virker
- gjør i dag, men som bør gjøres med høyere kvalitet og mer trøkk
- bør begynne å gjøre; nye tiltak og satsinger som kan få fart på steds- og næringsutviklingen

Mer

Bygland bør:

- **Styrke og dyrke sin egenidentitet.** Vi er for utydelige på våre egne fortrinn og kvaliteter, og ikke gode nok til å markedsføre oss på en helhetlig og interessant måte.
- **Prioritere samarbeid høyere,** både innad i Bygland, mellom kommune, næringsliv, hytteeiere og innbyggere, og på tvers av kommunegrensene. Spesielt innen reiseliv har vi mer å gå på ift et interkommunalt samarbeid.
- **Se utviklingen av Presteneset og kommunesenteret i sammenheng.** Korte avstander gjør at vi bør tenke mest mulig samlede og koordinerte stedsutviklingsgrep, der vi ser på hvordan disse kan gjensidig forsterke hverandre. Stikkord er sosiale møteplasser, handelstilbud, opplevelser/aktiviteter, og utnyttelse av de flotte fjordmulighetene.
- Jobbe for **bedre tilrettelegging for innflyttere, gründere og ildsjeler.** I dag er det for tilfeldig hvordan disse møtes og 'pleies' – her må vi jobbe mer planmessig for å ta vare på de gode initiativene og de spennende folkene.

Mindre

Bygland bør:

- I mindre grad tenke bygd for bygd, og heller **se kommunen under ett** – og bidra til å løfte opp og fram de spesielle ressursene og 'byggeklossene' en har lokalt.
- Prioritere **smidigere og raskere saksbehandling** i kommunen.
- **Slutte å fokusere på det negative,** og heller diskutere muligheter framover som en kan samarbeide om å realisere.

Bedre

Bygland bør:

- Sette **markedsføring av Bygland** mye høyere på agendaen.

- **Involvere innbyggerne i større grad**, for å fremme en kultur for samarbeid og frigjøre/utnytte areal som kan åpnes opp for andre bruksmuligheter enn i dag.
- **Bli tydeligere på hva en kan tilby til spesifikke målgrupper** som for eksempel unge kvinner og småbarnsfamilier.
- Gjenoppta initiativet **'Bygland – best å bu i'**, men gi det mer kraft og retning.

Nytt

Bygland bør:

- **Se på helse og velvære i kombinasjon med flott natur** som 'den nye oljen'
- Utvikle **'pakketilbud'** med spennende aktiviteter knyttet til den flotte naturen; klatreløype, rekreasjonssenter, vannsport, 'rorbuer', turstier, 'gårdsdrømmen', tretopphytter, badestamper, hytteutleie og andre

overnattingstilbud, kulturtilbud, jakt og fiske, serveringssteder, sykkelpark, lokale delikatesser m.m.

- Tenke **tilpasning til alle typer brukergrupper**; Bygland skal være best på mangfold og integrering, enten en snakker om alder, hudfarge, kulturbakgrunn, fysiske eller psykiske hemninger.

I sum,

hva er det vi hører ressursgruppen si?

Jo, at Bygland har store muligheter til å bli mer attraktiv både som bosted, arbeidssted og plass å besøke/feriere gjennom å koble sammen fysiske lokasjoner (som bl.a Presteneset) med naturbaserte tilbud og opplevelser – for alle typer mennesker!

Her ligger det et spennende potensial, som kan bygge videre på en del av de gode tilbudene som allerede finnes i dag, men som i for stor grad er preget av 'hver-mann-på-sin-tue'.

Hvilke utfordringer er det viktigst å gjøre noe med?

Den andre oppgaven gikk ut på å be ressursgruppen peke ut de viktigste utfordringene Bygland har når det gjelder steds- og næringsutvikling.

Stort engasjement og gode innspill også her. Rådataene fra idéverkstedet er igjen å finne vedlagt, men her er vår komprimerte utgave der vi har forsøkt å plukke ut de temaområdene og utfordringene som gikk mest igjen:

Utnyttelse av våre ressurser og fortrinn

- Vi er ikke flinke nok til å utnytte naturressursene våre i verdiskapingsøyemed
- 'Bygland – best å bu i'.
- Vi mangler en samlet plan/idé for både sentrumsutvikling og spredt bosetting;
- Vi har ikke et variert nok arbeidsliv; mangler spesielt tilbud til kvinner og ungdom.
- Service-/tjenestetilbudet til både egne innbyggere og tilreisende/ besøkende er for dårlig.
- Turistene reiser stort sett bare forbi...
- Vi må bli flinkere på å tenke kombinasjon av gammelt og nytt; hvordan får vi nytt, spennende liv inn i gamle lokaler, og hvordan kan vi bygget nytt på en slik måte at 'the world will look to Bygland'?

Dialog og samhandling: Det gode vertskapet

- Det er for lite dialog, samarbeid og samskaping mellom aktørene (kommune – næringsliv – innbyggerne).
- Kommunen må bli mer framoverlent ift nærings- og stedsutvikling; mer serviceorientert og lang saksbehandlingstid.

Markedsføring (place branding)

- Det er vanskelig å skjønne hva Bygland byr på; tilbudene er for spredte og for lite koordinerte, og markedsføringen er for dårlig. Vi mangler en klar idé om hva Bygland er som merkevare.
- Vi har ikke utforsket mulighetene som ligger i ny teknologi i forhold til å presentere Byglands kvaliteter som bo-, arbeids- eller besøkssted.

Planen nå er at vi tar tak i disse utfordringene når vi neste gang samles i en større workshop hvor både næringsliv, kommune, organisasjoner og innbyggere er representert. Denne skal etter planen finne sted 7. april, og forventet output fra denne workshopen er da forslag til konkrete prosjekter, som vi sammen kan jobbe for å finne ressurser til å løfte – både finansielt og kompetansemessig.

Bjarne Uldal, Nordic Edge
16. mars 2021

VEDLEGG

Aktørbiletet

